

TÜRKİYE'DE YAŞAYAN GÖÇMENLERİN SOSYAL HAYATA ENTEGRASYONUNDA DİL BARIYERİ ETKİSİ

Son yıllarda Türkiye'de yaşayan yabancı göçmen nüfusu ciddi oranda artış göstermiştir. Bu artışın başlıca sebepleri arasında Suriye İç Savaşı, Irak'ta yaşanan istikrarsızlık, Afganistan bölgesindeki bitmeyen çatışmalar ve başta Afrika kıtası olmak üzere diğer ülkelerdeki ekonomik, iklimsel ve insani sebeplere dayalı siyasi ve sosyal sorunlar yer almaktadır (UNHCR, Turkey, 2021).

Zeynep Hazal Tuzluca

Türkiye, son rakamlara göre dünya üzerinde en fazla sayıda, sosyolojik olarak sığınmacı ve mülteci statüsündeki, Suriyeli menşeli göçmeni barındıran ülkelerden birisidir. Aynı zamanda ülkede Irak, Afganistan, İran, Somali, Eritre ve diğer ülkelerden gelen göçmenler de yaşamaktadırlar (UNHCR, 2021).

Türkiye'nin aldığı bu yoğun göç ve mülteci akını, ülkeyi ekonomi, iş gücü piyasasına erişim, sosyal yapı ve güvenlik gibi konularda etkilemiştir. Türkiye son yıllarda, uluslararası hukuk ve kendi anayasal hukuku gereğince göçmenler için temel hizmetleri karşılamak adına aktif bir çaba sarf etmektedir. Ancak ülke üzerindeki bu yükün sürdürülebilirliği ve geleceği hakkında bir çok soru işareti mevcuttur.

Göçmenlerin yeni bir ülkeye entegrasyonunda, yaşadıkları ülkenin diline hakim olmaları önemli bir faktördür. Dil bariyeri göçmenlerin iletişim kurması, eğitim alması, hak ve hizmetlere erişimi ve iş bulması gibi konularda oldukça etkili bir rol oynayabilmektedir.

Dil bariyeri, göçmenlerin kültürel açıdan çeşitliliklerinin anlaşılması konusunda da zorluklar yaratabilmektedir. Bu sebeple dil eğitimi programları ve dil öğrenme araçlarına

1 Zeynep Hazal Tuzluca, Sosyolog ve Birleşmiş Milletler Uzmanı.

erişimin sağlanması önem arz etmektedir. Göçmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel entegrasyonu dil bariyeri üzerinde çalışılarak kolaylaştırılabilmektedir.

Bunlara ek olarak dil öğrenimi için yapılan çalışmaların yetersiz kalması göçmenlerin entegrasyon sürecini uzatabilmektedir. Bu durumda göçmenlerin dışlanması, dezavantajlı konuma gelmeleri ve desteklenmeye gereksinim duymaları kaçınılmaz olacaktır. (Alejandro Portes & Ruben G. Rumbaut, 2006).

TÜRKİYE'DEKİ GÖÇMEN VE MÜLTECI NÜFUSU:

Türkiye'de yaklaşık olarak 4 milyon Suriyeli mülteci bulunmaktadır. Fakat Türkiye'de yaşayan göçmen nüfusuna; Afganistan, Irak, İran ve diğer ülkelerden gelen çok sayıda göçmen de göz önünde bulundurulmalıdır. 2022 yıl sonu verilerine göre uluslararası koruma başvurusu altında Türkiye'de yaşayan Suriyeli olmayan göçmen sayısı yaklaşık olarak 33 bindir (GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI, 2023).

Türkiye'de bulunan göçmen nüfusu çoğunlukla genç ve eğitimsiz kesimden oluşmaktadır. Bu göçmenler düşük ücret karşılığı güvencesiz olarak çalışmakta ve yoksulluk sınırının altında yaşamaktadırlar. Aynı zamanda yabancı

düşmanlığı, kültürel farklılıklar, dil bariyeri ve iş bulma zorlukları gibi temel engeller, yerleşik göçmenlerin entegrasyon sürecini zorlaştırmaktadır (ILO, 2019).

Türkiye'nin göçmenler için sağladığı temel hizmetler arasında sağlık, eğitim ve barınma sayılabilmektedir. Fakat, göçmen nüfusunun yoğunluğu ve ülkenin taşıma kapasitesi gereğince bu hizmetlerde aksamalar ve yetersizlikler gözlemlenebilmektedir.

Göçmenlerin nüfus dağılımında yayınlanmış net bir veri olmamakla beraber, nüfusun genellikle fırsatların daha fazla olduğu büyük şehirlerde yoğunlaşmaktadır. Aynı zamanda yabancı göçmenler, genellikle benzer kültürel ve dini geleneklere sahip olan göçmen gruplarının yaşadığı bölgeleri tercih etme eğilimindedirler. En yüksek göçmen nüfusu 2021 verilerine göre İstanbul'dadır. İstanbul'u; Ankara, İzmir, Bursa ve Gaziantep takip etmektedir (IOM, 2021).

Göçmenlerin Türkiye'ye gelmesi, kimliklendirilmesi ve buradaki hak ve hizmetlere erişim sağlamaları pek çok ekonomik, sosyal ve politik etkilere sebep olmaktadır. Bu durumla

başta çıkmak adına Türkiye uluslararası toplumdan destek almaktadır.

DİL BARIYERİ VE SOSYAL HAYATA ENTEGRASYON

Dil bariyerinin, göçmenlerin entegrasyonuna engel oluşturduğu aşikardır. İletişim kurmak, sosyal ve ekonomik hayata dahilîyet açısından dil bariyerinin etkileri irdelenebilmektedir. (UNHCR, 2021).

İş bulma: Hedef ülkenin diline hakim olmamak göçmenlerin istihdam edilme ihtimalini düşürmektedir. Bunun en temel sebebi de işverenlerin, işe alacağı kişilerin yerel dilde temel düzeyde iletişim kurabilirliklerini değerlendirmesidir.

Sağlık hizmetleri: Dil bariyeri, göçmenlerin sağlık hizmetlerine erişimini zorlaştırabilmektedir. Sağlık problemlerinin teşhisi ve tedavisi için hasta ve hizmet sağlayıcı sağlık personelinin iletişim kurabilmesi ile mümkün olabilmektedir.

Eğitim: Dil bariyeri, göçmenlerine eğitime erişmesini ve eğitim almalarını da engelleyebilmektedir. Eğitim sisteminde kullanılan dilin yerel dil olması,

yetersiz dil becerisine sahip göçmenlerin başarı düzeylerini ve okul entegrasyon süreçlerini etkileyebilmektedir. (Korkmaz, 2018).

SONUÇ:

Dil bariyerinin üstesinden gelinebilmesi adına; dil öğrenme süreçleri ve dil eğitim imkanları önemli bir rol oynamaktadır. Türkiye'de yabancı dil öğrenimi sağlayan çeşitli özel ve kamuya ait eğitim programları mevcuttur. Özellikle göçmenlerin büyük çoğunluğunu oluşturan Suriye menşeli göçmenler için türkçe öğrenme ve konuşma pratiği sağlanması noktasında daha fazla çalışılması gerekmektedir. (Yıldız, 2018).

Dil bariyerinin etkisini azaltabilmek için göçmenlerin dil öğrenme programlarına dair farkındalıklarının ve erişimlerinin artırılması gerekmektedir. (European Commission, 2018).

Göçmenler için özelleştirilmiş dil programlarının oluşturulması, göçmenlerin ihtiyaçlarına uygun dil öğrenme materyalleri sağlanması ve bu araçlara ek olarak öğretmenler tarafından verilen dil öğretim programlarının duruma uygun bir ön çalışma ile tasarlanması dil bariyerinin etkilerini azaltabilir (IOM, Enhancing the role of the private sector in supporting the integration of migrants and refugees, 2019).

Aynı zamanda dil eğitimine destek veren sivil toplum kuruluşlarına yönelik farkındalığın artırılması, kapasite gelişimi açısından bu kurumların maddi kaynaklarının artırılması ve dil eğitimi ve sosyal entegrasyon alanında faaliyet gösteren kuruluşlar arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun güçlendirilmesine yönelik çalışmaların yapılması, dil bariyerinin etkilerini azaltmak adına önemli bir girişim olabilir (United Nations, 2018).

Aynı zamanda diğer ülkelerin göçmenlerin entegrasyonu ve dil öğrenme programları hakkındaki deneyimlerinden faydalanmak da Türkiye'nin bu konuda daha etkin ve çözüm odaklı bir sistematik geliştirmesine fayda sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Alejandro Portes & Ruben G. Rumbaut. (2006). Immigrants America: A Portrait. University Of California Press.

European Commission. (2018). Language learning and linguistic diversity in an enlarged Europe. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/7b1c3bb3-7f3c-11e8-aa21-01aa75ed71a1> adresinden alındı

GÖÇ İDARESİ BAŞKANLIĞI. (2023). Göç İdaresi istatistikleri. <https://www.goc.gov.tr/> adresinden alındı

ILO. (2019). Labour market assessment of Syrian refugees in Turkey. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_713119.pdf adresinden alındı

IOM. (2019). Enhancing the role of the private sector in supporting the integration of migrants and refugees: https://www.iom.int/sites/default/files/our_work/ICP/IDM/PTC/Enhancing-Role-Private-Sector.pdf adresinden alındı

IOM. (2021). IOM DTM Matrix.

Korkmaz, Ş. (2018). Syrian Refugees and Education in Turkey: Problems, Policies and Future Prospects. International Migration, 87-99.

UNHCR. (2021). <https://www.unhcr.org/syria-emergency.html> adresinden alındı

UNHCR. (2021). Turkey: <https://www.unhcr.org/tr/turkey.html> adresinden alındı

United Nations. (2018). United Nations. Global compact for safe, orderly and regular migration. https://refugeesmigrants.un.org/sites/default/files/180713_agreed_outcome_global_compact_for_migration.pdf adresinden alındı

Yıldız, E. (2018). Göçmenler ve Mültecilerin Hayatları Üzerinde Dil Bariyerinin Etkisi: Bir İnceleme Çalışması. Universal Journal of Educational Research, 1468-1474.

"Dil bariyerinin etkisini azaltabilmek için göçmenlerin dil öğrenme programlarına dair farkındalıklarının ve erişimlerinin artırılması gerekmektedir."